

kako veliki (STh III, 79,3), budući da je ona otajstvo smrti Kristove koja je izvor i uzrok oprostjenja svih grijeha.

Na Tridentinumu se dugo raspravljalo: koje grijeha može oprostiti Euharistija disponiranom kršćaninu? Na koncilskim raspravama pitanje nije teološki dovoljno raščišćeno. To se opaža i u kompromisnim definitivnim tekstovima Tridentinuma, jer se s jedne strane priznaje da Euharistija ima moć oprostiti grijeha bez ograničenja, »**crimina et peccata etiam ingentia dimittit**«, dok se s druge strane traži, oslanjajući se na »**ecclesiastica consuetudo**«, da kršćanin u teškom grijehu mora obaviti sakramentalnu ispovijed kao uvjet za pristupanje pričesti.

Iz ovog letimičnog prikaza može se vidjeti da je odnos Euharistija — opraštanje grijeha jako važna, aktualna, životna tema za sve kršćane, posebno za nas svećenike koji svaki dan slavima euharistijsko otajstvo.

Zato predlažem da se ova tema svestrano obradi na slijedećem Teološko-pastoralnom tjednu.

SVEĆENIK ISPOVJEDNIK

(nekoliko praktičnih i konkretnih vidova iz vlastitog iskustva)

Mons. Đ. PUKEC

Ovogodišnji teološkopastoralni tjedan za svećenike s temom »grijež i oslobođenje« omogućio nam je da razmotrimo pitanje grijeha i njegovog oprostjenja s nekoliko važnih vidika.

Bile su iznesene teološke postavke i spominjana pastoralna praksa u ispovijedi prije koncila, a zatim su nam prikazane smjernice i neki momenti u novom obredu dijeljenja ovog sakramenta, koji je već odobren i treba ga primjenjivati u praksi.

Ovim prikazom želim iznijeti pred prisutne neka moja osobna iskustva i zapažanja do kojih sam došao kroz 25 godina svog svećeničkog službenja. Napominjem da sam imao prilike ispovijedati pokornike iz različitih sredina: selo, grad i konačno velegrad. Susretao sam se s ljudima različitih zvanja: radnici, službenici, učenici, studenti i intelektualci svih kategorija. Bilo je dosta prilike da ispovijedam u sjemeništima, samostanima i da ispovijedam svećenike, redovnike i redovnice. Uostalom, tko to od nas nije radio ili neće u svom svećeničkom životu raditi.

Osim toga crkvena liturgijska godina sa svojim vremenima pruža svakom svećeniku a napose pastoralnom, razne prigode za dijeljenje ili slavljenje ovog sakramenta. Tu je korizma, advent, proštenja, hodočašća, razne pobožnosti i pojedini blagdani. Sve to omogućuje ispovjedniku susret s najrazličitijim dispozicijama pokornika iz svih sredina našega društva. Poznate su mi prilično dobro ispovijedi za vrijeme misija, raznih vrsta duhovnih obnova, kao i ispovijedi teških bolesnika i umirućih.

Sve gore spomenute napomene iznio sam zato što sam uvjeren da imaju svoje posebno značenje kako za ispovjednike tako i za pokornike, odnosno za milosni život kršćanske zajednice. Razni vidici, momenti i pri-

like traže od svakog ispovjednika posebni angažman, pripravnost i unutarnje raspoloženje, a kod pokornika uvjetuju veću i bolju, ili manju i slabiju, dispoziciju za korisno slavljenje ispovijedi. Čini mi se dosta važnom situacija i za ispovjednika i za penitenta, ako ispovjednik pozna mentalitet, sredinu i barem važnije okolnosti u kojima žive pokornici.

Ne iznosim ništa novog i nepoznatog ako ustvrdim kako je važno za ispovjednika poznavanje moralnih načela o grijehu, o ljudskoj odgovornosti, napose o savjesti. U tu sam svrhu često uzimao u ruke školske priručnike i starijeg i novijeg datuma, rado čitao i tražio članke u kojima je obrađivana materija s tog područja, a više puta pitao iskusnije kako treba u stanovitoj situaciji postupiti.

Nije to moje otkriće što napominjem nužnost poznavanja psihologije i pedagogije koja omogućava ispovjedniku da lakše i ljepše pristupi k pokorniku, te ga bolje razumije, a onda pouči.

Konačno nastojao sam da u ispovjedaonicu ulazim mirne savjesti, svjestan da sam u njoj samo oruđe Božjeg milosrđa i zato mi je ispovjedaonica posebno mjesto gdje sam mogao, tako mi se barem čini, izvrsno moliti za vrijeme pauze ili čekanja. Toliko o tim opće poznatim stvarima, koje su prisutne u mojoj ispovjednoj praksi...

Prije nego li istaknem nekoliko faktora koji su prisutni u mom načinu ispovijedanja i postupka s pokornicima ne bih htio propustiti priliku a da ne spomenem neku nutarnju radost kad doživim susret s pokornikom koji je dobro poučen o ispovijedi i lijepo disponiran za suradnju s ispovjednikom i za korištenje plodova svete ispovijedi. Vjerska poučenost pokornika o grijehu i njegovim posljedicama djeluje na mene u tom smislu da sam osobno disponiran kao da sam pronašao izgublenu stvar. S poučenošću pokornika često je povezana i dispozicija, ali ima iznimaka. Dobra dispozicija pokornika u meni budi od prve povjerenje i posebnu zauzetost, da sve učinim da čovjek više ne griješi u toj stvari zbog koje se kaje i optužuje.

U vezi s postupkom i načinom kojim se služim u ispovijedanju smatram posebno važnim prvi kontakt s penitentom koji uspostavljam ili u pripravi za ispovijed kod zajedničke pouke za ispovijed ili kod ispita savjesti. Ukoliko toga nema tada pazim na ovaj kontakt u samoj ispovjedaonici. Uvijek dozvoljavam pokorniku da izvoli sam prema svom vlastitom nahođenju iznijeti ono što smatra grijehom. Ne prekidam penitenta ako je započeo ispovijed s nizanjem molitava prije ispovijedi koje on znade. Podnosim redosljed i rječnik kojim se on služi. Kad pokornik dovrši svoje, tada ga zamolim da mi dopusti da mu ja postavim koje pitanje. Ovim pitanjima koje pokornik redovito dopušta želim popuniti ono što mi nije bilo jasno kad je to iznosio pokornik. Primijetio sam kod pokornika koji dolaze k meni redovito na ispovijed da im takva pitanja pomažu da vrlo brzo sami nauče iznijeti sve okolnosti koje su važne za valjanu ispovijed.

Zatim tokom čitave ispovijedi posvećujem pažnju na način kojim reagiram na pokornika. Tu je važna psihološka komponenta za koju ispovjednik mora biti uvijek spreman prema svakom pokorniku. Među ostalim nastojim se uživjeti u njegovo raspoloženje tog časa kad se on optužuje i priznaje grijeh i krivnju.

Prakticiram da svakom pokorniku pružim stanovitu pouku kako će se ubuduće čuvati grijeha, napose onih koji su za njega tako presudni. Pokornik je redovito tako raspoložen da je u svojoj konkretnoj situaciji spreman

primiti savjet ispovjednika koji je upućen upravo njemu koji je čas prije bio tako otvoren i svjestan svojih grijeha. Tu vidim određenu prednost pojedinačne ispovijedi jer omogućava ispovjedniku da upozna stvarno stanje dotičnog penitenta sa svim njegovim subjektivnim raspoloženjem, pa mu prema tome može dati spasonosnu konkretnu pouku.

Konačno pristupam zadavanju pokore u čemu nisam strog niti pretjeran, nego se pokora uglavnom sastoji od molitava koje predložim pokorniku. Bolje poučenima predložim osim molitava i druga dobra djela: koje djelo milosrđa, neki posjet, susret, podnošenje bližnjega i slično.

Što se pak tiče mog osobnog stava prema službi ispovijedanja trudim se neprestano da u ispovijedi budem svećenik a ne psihijatar koji jednostavno istražuje i konstatira stanovite reakcije ili manipulira s osjećajima pokornika u vidu liječenja. Nastojim da pomognem pokorniku doživjeti pomirenje i obraćenje Bogu, a što se barem početno očituje u tome da želi postati bolji i svetiji.

U svakom pokorniku želim vidjeti čovjeka, čiju osobnost cijenim, te nastojim razumjeti njegovo stanje i poklanjam puno povjerenje njegovoj odluci. Iskreno se radujem kad na bilo koji način osjetim da sam nešto pridonio otajstvenom ostvarenju pomirenja za kojim je čeznula savjest brata čovjeka, za kojeg sam primio vlast opraštanja grijeha.

Među drugim svećeničkim službama rado sam vjernicima na raspolaganju za ispovijed, napose prije svete Mise i ostalih pobožnosti i često pozivam vjernike na ispovijed kadgod se za to pruži prilika jer sam uvjeren da je ispovijed, dobra i valjana, najuspješnije sredstvo za obnovu pojedinca i naših zajednica vjernika.

Preporučio bih svima da ozbiljno prihvaćaju i ispovijed djece jer sam više puta doživio kako i dijete ima razvijen osjećaj za svoju krivnju i grijeh, a nakon ispovijedi mijenja svoje loše navike i polazi drugim putem. Nisam zato da se omalovaži ispovijed i onih osoba koje često dolaze, pa makar koji puta izgledalo da dosađuju, jer tko od nas znade što se krije u dubinama nečije savjesti . . . Molim braću da svi budemo strpljivi i sa starijim pokornicima, jer možda godinama čekaju da ih netko pomogne u neriješenim problemima njihove savjesti.

Priznajem rado da me uvijek boli i pomalo vrijeđa kad svećenici među sobom ili pred vjernicima obscenjuju ispovijed na bilo koji način. Govorimo i pišimo o svim vidovima sakramenta pomirenja ozbiljno, odgovorno, pošteno i svećenički, jer nije to naš izum nego dar Duha Božjega i djelo Kristove Ljubavi plaćene cijenom prolivene Krvi, koja jedina oslobađa i donosi mir.

Na kraju iznosim jednu želju koja se temelji i opet na praktičnom iskustvu, a to je da se u priručnike za ispovijed i u razne molitvenike kojima se služe naši vjernici unese bolji, suvremeniji i prikladniji način ispita savjesti. Ono što sada imaju na raspolaganju naši vjernici, to je premalo i ne zahvaća dovoljno u neka područja duhovnog života kao i u područje odnosa koji nastaju među ljudima radi novog mentaliteta, novih dostignuća znanosti i načina života. Mislim također na propuste koji nisu dovoljno naglašeni u dosadašnjoj praksi, zatim na promet, razne droge i ostale vrste užitaka slične tome, pa neodgovorno zapuštanje starih roditelja tjeranjem u domove i slično. Možda bi se i u tome zajedničkim razmišljanjem i pomoću stručnjaka moglo doprinijeti boljem slavljenju sakramenta pomirenja.